

Adroddiad ar gyfer: Y CABINET

Dyddiad y Cyfarfod: Mehefin 19^{eg} 2012

Aelod Arweiniol y Cabinet: Y Cyngorydd Julian Thompson-Hill

Swyddog Arweiniol: Paul McGrady, Pennaeth Cyllid ac Asedau

Teitl: Y Sefyllfa Refeniw Derfynol 2011/12

1 Beth mae'r adroddiad yn ymwneud ag o?

Mae'r Cabinet wedi derbyn adroddiadau monitro rheolaidd gydol y flwyddyn ariannol ar berfformiad gwariant yn erbyn cyllideb a chynilion a gytunwyd yn rhan o'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig. Mae'r adroddiad hwn yn nodi'r sefyllfa derfynol ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Bydd y Cyngor Sir yn derbyn y ffigurau ar Orffennaf 10^{fed} ynghyd â'r driniaeth a gymeradwyir o gronfeydd. Fe gyflwynir drafft cyntaf y Datganiad Cyfrifon Blynyddol ar gyfer 2011/12 i'r archwilwyr allanol ar Fehefin 30^{ain}. Yna fe gyflwynir y cyfrifon archwiledig i'r Pwyllgor Archwilio ym mis Medi i'w cymeradwyo'n ffurfiol.

2 Beth yw'r rheswm am wneud yr adroddiad yma?

Yn ôl cyfansoddiad y Cyngor mae'n ofynnol i'r Cyngor llawn gymeradwyo sefydlu a defnyddio cronfeydd ariannol wrth gefn a chyfrannu iddyn nhw.

3 Beth yw'r Argymhellion?

I ystyried sefyllfa derfynol refeniw alldro ar gyfer 2011/12 a chymeradwyo'r sefyllfa i'r Cyngor llawn.

I gymeradwyo triniaeth cronfeydd a gweddillion i'r Cyngor fel y'u nodir yn yr adroddiad.

4 Manylion yr adroddiad

Sefyllfa'r canlyniad ariannol cyffredinol ar gyfer 2011/12 ydi tanwariant yn erbyn y gyllideb a gytunwyd sydd, ynghyd â chynnydd yn yr arenillion o'r Dreth Cyngor, yn cryfhau safle ariannol y Cyngor. O ganlyniad mae'n bosib gwneud argymhellion i drosglwyddo cronfeydd i gronfeydd penodol a fydd yn parhau i gynorthwyo'r Cyngor i ddelio â phwysau ariannol difrifol y blynyddoedd nesaf a helpu i adeiladu capasiti i gyflenwi buddsoddiad mewn ysgolion yn y dyfodol.

Mae ffigurau'r Canlyniad Refeniw terfynol wedi eu nodi yn Atodiad 1. Y sefyllfa derfynol ar gyllidebau gwasanaeth a chyllidebau corfforaethol oedd tanwariant o oddeutu £1.6m. Roedd gwariant ar ysgolion £223k yn is na'r gyllideb ddirprwyedig.

Roedd y sefyllfa alldro ar gyfer cyllidebau gwasanaethau a chorfforaethol yn £603k yn uwch na'r hyn a adroddwyd yn flaenorol i'r Cabinet ym mis Mawrth. Y symudiadau mwyaf arwyddocaol ydi o fewn Gwella Ysgolion a Chynhwysiant lle'r oedd dyfarniad hwyr gwariant cymwys o fewn nifer o gynlluniau grant yn golygu y gellid hawlio ac ariannu'r gwariant a gafwyd yn ystod y flwyddyn yn erbyn grantiau. Yn ogystal, cafwyd gostyngiad mewn costau lleoliadau arbenigol tua diwedd y flwyddyn. Roedd effaith y ddau fater yma oddeutu £300k.

Tua diwedd y flwyddyn ariannol cafwyd gwelliant sylweddol yn sefyllfa'r ysgolion sydd mewn anhawster ariannol ac mae hynny wedi cyfrannu tuag at sefyllfa gyffredinol well i ysgolion. Mae hyn ag effaith uniongyrchol ar y symudiad canol blwyddyn ar weddillion ysgolion. Roedd yna danwariant ar wariant o gyllidebau dirprwyedig ysgolion o £223k ac felly mae gweddillion ysgolion wedi cynyddu o'r un swm. Dangosir manylion gweddillion ysgolion unigol yn atodiad 3. Mae cyfanswm gweddillion ysgolion yn awr yn £1.808m.

Mae gwasanaethau'n parhau i fod yn rhagweithiol gyda chynllunio ar gyfer arbedion yn y blynyddoedd i ddod, ac fe ddechreuodd effaith ariannol rhai o'r cynigion hynny tua diwedd 2011/12. Fe gyllidebodd y cyngor i gyfrannu tuag at weddillion o £300k sydd, yn unol ag adroddiadau blaenorol, wedi ei dybio yn y safle alldro terfynol.

Mae gwybodaeth bellach ynglŷn ag alldro gwasanaethau fel a ganlyn:

Cynllunio Busnes a Pherfformiad – mae mwyafrif y tanwario'n ymwneud â'r gyllideb sy'n cefnogi'r grant Cymorth. Mae gan y cyngor gyllideb graidd sy'n cefnogi'r cyllid grant sydd wedi dechrau dirwyn i ben a chael ei ddisodli gan grant Teuluoedd yn Gyntaf. Roedd cyllideb y Tîm Rheoli Prosiect wedi ei thanwario hefyd o ganlyniad i ailgodi mwy o dâl nag a gynlluniwyd ar brosiectau.

Mae'r tanwariant yn y **Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd** wedi codi oherwydd bod yr arbedion a gynlluniwyd ar gyfer 2012/13 wedi eu cyflenwi'n gynnar.

Cyllid ac Asedau - mae'r tanwariant yn cynnwys £6k mewn Cyfrifyddiaeth, £4k mewn Refeniw a Budd-daliadau a £26k mewn Archwilio. Mae'r swm olaf wedi ei glustnodi i ariannu costau sy'n gysylltiedig â cholled botensial cytundebau allanol yn 2012/13. Roedd yna danwariant yn y gyllideb Eiddo o £105k a hynny'n adlewyrchu costau is drwy gydol y flwyddyn ac incwm ychwanegol a gynhyrchwyd drwy godi ffioedd ar brosiectau. Roedd y gyllideb Eiddo'n cynnwys y gyllideb cynnal a thrwsio annatganoledig â thanwariant o £38k.

Priffyrdd a Seilwaith - wedi cyflawni tanwariant o £261k, sy'n unol ag amcanestyniadau dros chwarter olaf y flwyddyn. Roedd y sefyllfa'n cynnwys gorwariant ar gyllidebau cynnal priffyrdd (£202k) ond tanwariant ar gyllidebau prosiectau mawr (£144k), rheoli rhwydwaith (£55k) a rheoli fflyd (£55k). Mae

cynigion i ddefnyddio'r gweddill a ddygwyd ymlaen yn cynnwys cyllid referniw ar gyfer prosiect Harbwr y Foryd, newid mecanweithiau darnau arian ar beiriannau tocynnau parcio (i gymryd darnau arian newydd 5c a 10c) a chostau ariannu sy'n ymwneud â digwyddiad y Fflam Olympaidd.

Gwasanaethau Cynllunio, Adfywio a Rheoleiddio— mae'r rhan fwyaf o'r tanwariant a adroddwyd (£100k) yn ymwneud â dyraniad cyllideb 2011/12 ar gyfer Cynlluniau Trefol/cynlluniau Yn Nes at y Cymunedau ac fe gytunwyd y byddan nhw'n cael eu treiglo ymlaen i 2012/13.

Gwasanaethau Oedolion - er bod yr alldro'n fantoledig, bydd y grant Cefnogi Pobl yn cael ei dorri o 4% yn 2012/13 a 2013/14 a 5% am bob un o'r tair blynedd ddilynol. Ni chafodd grantiau 2011/12 eu gwario wrth ddisgwyl am y toriadau hyn ac mae'r grant dros ben wedi ei drosglwyddo i gronfa wrth gefn cefnogi pobl (£713k) yn rhan o'r strategaeth a gytunwyd drwy'r broses sialens gwasanaeth i ariannu pwysau yn y dyfodol o fewn gofal cymdeithasol oedolion - yn cynnwys effaith taliadau capio ar gyfer gofal dydd, cynnydd yn ffioedd gofal preswyl a chynnydd cyffredinol yn y galw am wasanaethau.

Mae'r gorwariant bychan yn y gwasanaeth **Hamdden, Llyfrgelloedd a Datblygu Cymunedau'n** cynnwys gorwariant ar gyllideb Theatr y Pafiliwn (£91k) er bod camau wedi eu cymryd i sicrhau unioni hyn yn 2012/13. Fe etifeddodd y gwasanaeth orwariant o £86k ar gyllideb Pafiliwn Llangollen yn 2010/11 ac eleni fe gyflawnwyd tanwariant o £21k.

Mae'r tanwariant yn **Adnoddau Dynol Strategol** yn ganlyniad i leoedd gwag mewn lechyd a Diogelwch a llai o wariant ar gyllidebau hyfforddi.

Mae'r tanwariant yn y **Gwasanaethau Cwsmeriaid** yn cynnwys arbedion ar nifer o swyddi gwag o fewn y cyllidebau Technoleg Gwybodaeth a Gofal Cwsmeriaid.

Mae'r tanwariant yn **Amgylchedd** yn cynnwys elfennau o gyflawni arbedion 2012/13 cyn pryd. Hefyd, fe gyfrannodd newidiadau i reoliadau gweithlu asiantaeth yn ystod y flwyddyn i'r arbediad.

Mae'r tanwariant ar gyllidebau **Corfforaethol** wedi cynyddu o £100k o'r ffigwr a adroddwyd yn flaenorol ac mae'n awr yn £306k. Y rheswm am y tanwariant ydi bod gwariant ar ôl-wariant pensiynau, taliadau banc, ffioedd hapddigwyddiadau ac archwilio, yn is na'r disgwyl. Mae llinell y gyllideb gorfforaethol yn cynnwys y cyfraniad wedi'i gyllidebu i gronfeydd wrth gefn o £300k.

Fe effeithir ar y sefyllfa ar yr arenillion o **Dreth Cyngor** gan gynydd yn nifer yr aneddiadau yn y Sir, ynghyd â lefel uchel iawn o gasglu treth (98% sy'n debygol o fod yr uchaf yng Nghymru). Roedd rhagdybiaethau pan osodwyd y cyllidebau wedi ystyried gostyngiad tebygol mewn cyfraddau casglu o ganlyniad i'r darlun economaidd anodd parhaus yn gyffredinol ond fe ddaliodd y cyngor yn llwyddiannus i gynnal graddfa gasglu uchel, sy'n gyflawniad sylweddol.

Fe adeiladwyd rhagdybiaeth o nifer yr eiddo newydd i mewn i gyfrifiad Sylfaen y Dreth Cyngor a'i defnyddio ar adeg Gosod Cyllideb i gyfrifo lefel y Dreth Cyngor sy'n drethadwy ym Mand D. Fe ddefnyddiwyd yr un rhagdybiaeth yma gan Lywodraeth Cymru i gyfrifo lefel ariannu'r llywodraeth drwy Grant Cynnal Refeniw am y flwyddyn. Roedd dull gweithredu darbodus yn angenrheidiol gan y byddai sylfaen treth fyddai wedi ei gorbwysleisio wedi golygu llai o gyllid gan y llywodraeth.

Fel yr adroddwyd gydol y flwyddyn, tybiwyd y byddai lefel derfynol arenillion Treth Cyngor yn debygol o fod dros yr amcangyfrifon gwreiddiol a ddefnyddiwyd wrth osod y gyllideb. Yr arenillion terfynol ydi £351k (0.9%) yn uwch na'r amcangyfrif gwreiddiol ac felly mae gan y Cyngor fantais unigryw.

O ystyried y sefyllfa gyffredinol o fewn gwasanaethau, cynigir yn y cam yma fod adrannau'n dwyn ymlaen unrhyw danwariant net yn llawn i helpu i gyflenwi strategaeth cyllideb 2012/13. Bydd yn ofynnol i wasanaethau amlinellu'n fanylach sut y bydd y gweddillion a ddygwyd ymlaen yn cael eu defnyddio yn 2012/13 yn yr Adroddiad Cyllid i'r Cabinet ym mis Gorffennaf.

Mae'r sefyllfa derfynol yn golygu fod gan y Cyngor gyllid ariannol unigryw o £600k ar gael. Mae hyn yn gyflawniad sylweddol ac mae'n rhaid i'r cyngor ofalu y caiff y cyllid ei ddefnyddio yn y ffordd fwyaf effeithiol. Cynigir ei ddefnyddio i adeiladu cronfeydd wrth gefn i gyfrannu tuag at raglen cyfalaf Moderneiddio Addysg/Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain.

Fe wnaethpwyd lwfans am nifer o gyfraniadau eraill i'r Cronfeydd wrth Gefn ac ohonyn nhw ac fe wnaethpwyd lwfans am Ddarpariaethau o fewn y cyfrifon. Mae'r rhain wedi eu nodi yn Atodiad 2 a bydd angen cymeradwyaeth iddyn nhw gan y Cyngor llawn. Mae symudiadau mawr i gronfeydd wrth gefn nad ydyn nhw wedi eu hamlygu eisoes yn cynnwys:

- Cyfraniad o£379k i gronfeydd wrth gefn PFI. Mae'r gronfa yma wedi ei hadeiladu ym mlynnyddoedd cynnar cynllun PFI ac yna ei rhyddhau mewn blynnyddoedd diweddarach i gyfarfod â chostau'r dyfodol.
- Cyfraniad o £703k i gronfa'r Statws Sengl. Mae'r gronfa yma wedi ei hadeiladu i ofalu am gostau parhaus y cynllun gwerthuso swyddi ac fe'i hadolygir yn ystod y flwyddyn.
- Cyfraniad o £1,700k i gronfa wrth gefn Rheoli Gwastraff Cynaliadwy. Cyllid grant ydi hwn sy'n rhaid ei ddefnyddio ar brosiectau gwastraff penodedig fydd yn cael eu cyflenwi yn y dyfodol.

5 Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu tuag at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheolaeth effeithiol cyllidebau refeniw a chyfalaf y cyngor a chyflenwad strategaeth y gyllideb a gytunwyd yn tanategu gweithgaredd ym mhob maes, yn cynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6 Faint fydd o'n ei gostio a sut fydd o'n effeithio ar wasanaethau eraill?

Cyllideb refeniw net y cyngor ar gyfer 2011/12 oedd £175m. Y safle terfynol heb gynnwys ysgolion oedd tanwariant net o £1.9m (1.7%). Mae effaith y cyllid grant a gadarnhawyd yn hwyr yn y flwyddyn ariannol a'r cyfraniad a gyllidebwyd i gronfeydd wrth gefn wedi eu cynnwys yn y safle yma. Cynigir bod y gwasanaethau hynny a gyflawnodd danwariant yn cario'r balans net ymlaen i 2012/13. Fe adolygir y safle o fewn pob gwasanaeth a'r defnydd a fwriedir ar gyfer gweddillion yn gynnar yn 2012/13.

7 Pa ymgynghoriadau a gafwyd?

Mae'r gyllideb wedi ei hadrodd i'r Cabinet drwy gydol y flwyddyn. Mae Aelodau Arweiniol y Cabinet wedi ymgynghori'n barhaus â Phenaethiaid Gwasanaeth i gytuno ar gamau adferol angenrheidiol sy'n ofynnol i gyflenwi'r safle alldro.

8 Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'r cyngor wedi cyflenwi arbedion cyllidebau refeniw sylweddol o £6.4m yn 2011/12 ac mae hynny'n gryn gyflawniad. Mae gwasanaethau'n parhau i fod yn ddarbodus ac yn effeithiol gyda nodi arbedion wrth symud ymlaen, a chafodd rhai ohonyn nhw effaith yn 2011/12. Mae hyn ynghyd â phennu peth cyllid grant yn hwyr yn y flwyddyn a gwell arenillion treth cyngor, wedi cyflenwi perfformiad cyllideb cadarn.

Mae'r egwyddor o gynnal lefel addas o weddillion cyffredinol heb eu clustnodi ynghyd â chronfeydd penodedig wrth gefn a darpariaethau ar gyfer ymrwymadau potensial neu fuddsoddiadau mewn cyfalaf, yn allweddol i helpu'r Cyngor i gyflenwi a gwella gwasanaethau yn ystod cyfnod o bwysau ariannol difrifol. Mae'n hanfodol parhau i gymhwyso rheolaeth gyllidebol dda a chynllunio ariannol i osgoi'r posibilrwydd o orwariant yn y flwyddyn gyfredol a blynyddoedd y dyfodol, yn enwedig yng ngoleuni setliadau cyllideb eithriadol dynn am y blynyddoedd nesaf.

Mae'r fantais ariannol i'r cyngor o gyfraddau casglu ardderchog o ran treth cyngor eleni ac mewn blynyddoedd blaenorol yn debygol o leihau o 2013/14 wrth i newidiadau i'r system budd-dal treth cyngor olygu y bydd mwy o gostau'n pasio o lywodraeth ganolog i'r cyngor ac mae cyfraddau casglu'n debygol o ddisgyn wrth i reolau cymhwysedd newid.

Mae Aelodau wedi gofyn o'r blaen am fanylion y sefyllfa ar weddillion ysgolion unigol ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Fe ddangosir y rhain yn Atodiad 3.

9 Pa risgiau sydd yna ac a oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae'r safle economaidd cyffredinol a'r effaith ar wasanaethau'r cyngor yn y tymor canolig yn dal yn heriol ac felly mae'n ddoeth i'r cyngor barhau i gynnal

cronfeydd digonol wrth gefn i gyfarfod â'r sialensiau ariannol sydd o'n blaen ac i gyflenwi'r strategaeth cyllideb a gytunwyd.

10 Grym i wneud y Penderfyniad

Mae'n ofynnol i awdurdodau lleol dan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972 wneud trefniadau ar gyfer gweinyddiad cywir eu materion ariannol.